

naši poslala krasno „Reč“ (govor), s katero je Njih ekselencija svetli škof B. bistriški gospod dr. Štefan Moyses odprl zbor Matičini v T. Sv. Martina 9. avg. 1865. leta, in pa „Národní Kolendár“, ki ga je Matica slovenska izdala za 1866. leto prvokrat. Ogle-dovaje ta 326 strani obsegajoči in razun koledarskega razdelka z mnogoterimi lepimi podučnimi in zabavnimi sestavki obdarjeni koledar in spomnivši se še koledar-jev, ki jih izdajajo druge Matice, vsililo se nam je milo vprašanje: In ti Matica naša! si odbila to na več strani koristno knjižico, po kateri druge Matice iščejo slovan-skemu svetu se razglašati in v pohlevni obliki kole-darski koristno seme sejejo po deželi? Le tebi ni po godu bilo to delovanje, ki ga je pričel prvi odbor? —

— Rusko geografično društvo je gosp. Petra Kozler-a, izdatelja „zemljovida slovenske zemlje“ iz-volilo za uda svojega.

— Gosp. dr. Lössner, c. k. ministerski svetovavec o zdravniških zadevah na Dunaji, je kot časten ud kranjskega zdravniškega društva, društvu poslal 100 gld. s poročilom, naj bojo podlaga za osnovo ustanove, tako, da bi se iz obrestih njenih podpirale vdove ali sirote zdravnikov kranjskih. Blag namen!

— V saboto je bila seja tukajšnega zdravniškega društva v ta namen, da vsled poziva c. kr. državnega ministerstva voli 3 zdravnike izmed društva v c. kr. medicinalno komisijo, ktera ima predelati farmako-pejo našo. V tej seji so bili iz pričujočih 17 udov z večino glasov v prvi volitvi voljeni dr. Fux, dr. Kovač in v ožji volitvi dr. vitez Stöckl. — To je zopet nov dokaz, da sedanje ministerstvo ne ravna nikjer birokra-tično, temuč da poprašuje v tacihih zadevah tudi auto-nomna društva.

— Velika „beseda“, ki jo v deželnem gledišču čit-alnica ljubljanska združena z „Južnim Sokolom“ na-pravi vélikonočni pondeljek na pripomoč ubo-zim Dolencem, je v 3 razdelke razvrstena. Prvi razdelek obsega 6 številok: 1. Vlasta. Overtura po slo-vanskih napevih od Ed. Napravnika. 2. Prolog. Spisal dr. Lovro Toman. Govori ga gosp. Pavel Drahsler. 3. Aria iz spevoigre „Mitrane“, zložil 1686. leta abbé Francesco Rossi. Poje gospá Luiza Prücker-jeva. 4. Jadransko morje. Besede Š. Jenkove. Nov zbor s sprevedom glasovira. Poje možki zbor čitalničin. 5. Dvospev iz spevoigre „Attila“ od Verdi-ja, pojeta gospoda Fr. Vidic in Viktor Coloretto. 6. Popotnica Templarjev. Zbor iz spevoigre česke „Templari na Moravě“ od K. Šebor-a s sprevedom orchestra; poje možki zbor čitalničin. — V drugem razdelku: Tičnik, sloven-ska spevoigra v enem djanji od dr. Benj. Ipavca, v čitalnici z občno pohvalo sprejeta, v kateri pojó gospo-dičini Roza Fröhlichova in Eliza Šrapekova in gospodje A. Jentl, V. Valenta, V. Coloretto in zbor. V tretjem razdelku (gimnastične igre južnega sokola) se imenuje 1. vrsta: Herkulove igrače, ki jih kaže sokol gosp. Tine Vidic in sicer: 1) S težami in krog-lami. 2) Z železnim kolom, 80 funtov težkim. 3) Stol Alcidov. 4) Prosta staja s težami in železnim kolom. 5) Železna mišica. 6) Herkulov divan. 7) Lomivec že-leza; 2. vrsta: Posebni izkazi v arabskih pira-midah; dela jih 16 Sokolov; 3. vrsta: Konečni tab-leau. — Muzična kapela sl. c. k. polka barona Gerst-nerja igra overturo in spremlja gimnastične produkcije sokolove; véliki zbor „Jadransko morje“ spremlja na glasoviru gospodičina Hohn-ova. Vsi so preprijazno zagotovili svoje sodelovanje gledé na milodarni namen. Začetek je ob 7. uri zvečer. Naj bi revežem na Do-lenskem naklonila ta narodna beseda obilo pomoči!

— „Laib. Ztg.“ je unidan „Novice“ milovala, da

ne vedó, da gledišče ljubljansko ne dobiva od dežel-nega odbora 1600 gold. podpore! „Novice“ še enkrat rekó „Laibacheri“ v podúk, da 1600 gold.

— * So li „Novice“ brale prinujnico (Zustim-mungsadresse), ki jo dunajski centralistični časnik „Neue freie Presse“ (in po nji tudi „Laib. Ztg.“) raz-glaša gosp. Dežmanu in memogredé tudi grofu A. Au-erspergu in Kromerju na hvalo, da so tako „možato po-bijali“ predlog zastran nekoliko večje pravice slovenskega jezika v šolah? Ali vas ni razsrdilo tako besedovanje? *) Hvalnice, prikimovavnice in zaupnice pisati temu ali unemu, je sicer prosto dano vsacemu človeku, ker papir je dandanašnji dober kup; pa veljava takih pisem se sodi le po možeh, ki jih podpišejo. Ker omenjena prinujnica svetu ne pové imen podpisnikov, kateri so sedanji čas, ko so nehale privilegije enega jezika memo družih, protivniki ravnopravnosti, ki mora svetinja biti vsacemu narodu, ki se ni še sam sebe za-tajil, — tedaj se ni pečati dalje s brezimno stvarjó. Ker pa je dopisnik „Pressini“ tako nesramen, da pra-vične in poleg tega še tako zmerne zahteve zarad uč-nega jezika „Praetensionen der nationalen Parthei“ imenuje, ki so „gemeinschädlich“ in zraven tega se še šopiri s podpisi neimenovanih „unabhängigen Männer der Handelswelt, des Gewerbestandes und der Intelli-genz“, ki so podčrtali ono prinujnico ter pravi, da bi bilo pričetnikom njenim kaj lahko bilo, še veliko več podpisov dobiti, pa se to nalašč ni hotlo, — naj tudi jez temu „zgodovinskemu“ popisu dostavim iz gotovih virov košček zgodovine one prinujnice. Pravijo, da je osnoval omenjeno pismo neki majhen dohtar prava, in neki velik dohtar zdravilstva jo je stilistično „cajtal.“ Je li to tako ali ne, je vse eno; kajti za adresine kompozitërje mi je tako malo mar kakor za predlanski sneg. Ali do-godivščina na dalje nam je bolj zanimiva, in ta je taka: adresa je ležala veliko dni v kazini za podpis naprav-ljena; al celó celó malo se je našlo podpisnikov. To viditi zgrabi načelnika turnerskega društva sveta jeza in nêse jo neki večer v „turnerkneipe“ ter navdušuje pričujoče tû nemške turnerje in pevce v podpis; al tudi tukaj ni našel pravega mesta za to; le 3 podpise je neki vjel; morale so se tedaj na več strani vse žile napeti, da ni celó po vodi splavala adresa, kateri „Pressini“ dopisnik zdaj toliko „alelujo“ poje! Naj bravci „Novic“ ta moj zgodovinopis tedaj primerijo s „Pressinim“ zgo-dovinarjem, kajti „čuti je treba dva zvoná, da se res-nica prav spozná!“ Tega načela se držite „Novice“ vedno, tedaj ga ne bote zabacnile tudi tukaj ne.

Novičar iz domačih in ptujih dežel.

Še marsikaj se bode pre naredilo o opravih cesar-skih političnih gospósk, da se bojo hitreje in pro-stejše vršila. Tako — piše „Zukunft“ — misli državno ministerstvo oddati deželnim vladam nektere reči, ki jih je dozdej samo opravljalo, na priliko: dovoljenja za premembo imén nežlahnih oséb, — dovoljenja za popravo in zidanje tacihih pohištev, ki se za stanovanje političnih gospósk potrebujejo, — dovoljenja remun-eracij, pripomočkov in službenih posojíl političnim urad-nikom, — dovoljenja privatnih novih mostovín ali cest-nín ali podaljšanje že obstoječih do 5 let. Cesar skim okrajnim gospóskam se bode izročilo večidel tistihi opravih, ki so jih deželne vlade prevzele po razpuščenih kresijskih gosposkah. Županijam, kjer so občine

*) Celó nič! Kar „Preši“ prinesete in njima enaki listi zoper národne zadeve naše, ravno kaže, da je čast našim ljudém po njih obrekovanim biti. Vred.

(srenje) po novem osnovane, se bo dalo izdajanje delnih bukev za rokodelske pomočnike (ksele) itd. — Minister pravosodja je nekemu poslanstvu, ki je unidan bilo iz Olomuca na Marskem pri njemu, naročil, da mu nemudoma povedó vsako dogodbo, ktera kaže, da se v sodniških zadevah žali narodna ravnopravnost (slovan-ska). — Vladni dunajski časnik „Const. Oest. Zeitg.“ ponavlja zagotovilo, da sklepi ogerskega deželnega zbora, kadar bodo dovršeni, se ne bojo predložili tako imenovanemu državnemu zboru, ampak deželnim zborom vseh avstrijskih dežel takraj Litave. — Deželni zbor česki je končal svoje seje 23. dne t. m. Mnogo važnega je sklenil, vzlasti pa ste dve reči, ktere niste samo velevažni za česko, temoč tudi za slovan-ske zadeve drugih dežel našega cesarstva. Ena taka važna reč je, da je ravnopravnosti českega jezika vrata odprl na vseučilišču pražkem, druga pa, da se vlada prosi predloga v prihodnjem deželnem zboru, po katerem naj se premeni red, vsled kterege so se dozdej volili poslanci v deželni zbor; kajti jasno je kot beli dan, da Schmerling ga je tako osnoval, da je posebno skrbel za nemški element v deželnih zborih. Hude vojske so imeli narodni možaki v tem zboru in mnogo bridkih ur so pretrpeli od nemškutarske stranke; vendar jim je pravica mila bila, da so zmôgli v vseh važnih zadevah. Čestitamo jim tudi mi Slovenci k tako sijajnim zmagam in radujemo se ž njimi vred. Slava! Resnične so bile res besede cesarskega namestnika, s kterimi se je poslovil od deželnega zbora rekoč: „Vlada si ne more ničesa družega želeti, kot tega, da bi vsak prihodnji zbor toliko pripomogel na korist kraljevini česki in na blagor Avstrije kakor ta.“ — V Peštu se bo ustanovila slovan-ska beseda (čitalnica). — Hrvaški časnik „Domobran“ ne bo več izhajal. 3. aprila pa začne v Zagrebu izhajati nov političen časnik pod naslovom „Sviet.“ V oglasu pravi gosp. Ivan Vončina, da mu bo program narodne samostalne stranke in se za to poganjal, da narod hrvaško-slavonski bode narod ne samo na Ogorskem, temoč tudi v Avstrii; gledal bo po zemljah slovan-skih in po vsem svetu; v podlistku bo donášal znanstvene, podučne in zabavne stvari. — V seji ogerske doljne zbornice deželnega zbora je bilo sklenjeno, da se pošlje ogerska deputacija v dogovor s hrvaško deputacijo. V to poslanstvo zbere doljna zbornica 2 tretjini (8), zbornica velikašev pa eno tretjino (4); po Deakovem predlogu se tej deputaciji ne bo dal poseben napotek, vèsti se ima po glavnem pravilu celokupnosti ogerske krone. Kar pa se tiče jezika, v kterem se imate deputaciji pomenkovati, veli magjarski list „Idök Tanuja“, da magjarski jezik ni samo postavni jezik (za vès svet?), temoč, da magjarski bode tudi gledé na opurtiniteto (supremacijo?); kdor Hrvatov ga ne zná, se mu bode tolmačil. Evo Magjare! Kakor se „Zukunft“ iz naszoderske županije piše, so rumunski volivci te županije osnovali pismo do Njih Veličanstva, v kterem s temeljito besedo branijo avtonomijo Erdelje nasproti magjarskemu nadvladstvu. Res treba, da se oglasijo. — Ali bode vojska ali mir? to vprašanje še ni rešeno. Pruska vlada se oborožuje; Avstrija dela bolj na diplomatični poti, da bi se odvrnila vojska, ktera bi bila nadloga vsem državam, ki jih zadene. Cesar Franc Jožef je sam pisal kralju pruskemu in tudi cesar Napoleon mu je pisal; vsled vsega tega je neki na svojega godú rekel diplomatom, ko so mu prišli srečo voščit, da ga upanje navdaja, da se razpor med njegovo in avstrijsko vlado poravna na diplomatični poti. Pa kaj hoče pruska vlada, da žuga z vojsko? Stvar je zeló zamotana. Ko ste zedinjene te vladi vzele Dancem

Šlesvig-Holštanj, ste se med sabo pogodile o prihodnjem ravnanji. Zdaj pravi Prusija, da ji je Avstrija odškodovanja ponudila; al da bi bila avstrijska vlada kaj takega obljubila, ni bilo nikdar slišati; nenadoma stopa zdaj Prusija s temi zahtevami pred Avstrijo — in za tega voljo se je vnel razpor. Kurirji dohajajo in odhajajo iz Dunaja, Berlina, Monakovega, Pariza, Petrograda itd. Naj bi prinesli oljko mirú! — Kakor se „Czasu“ piše iz Rima, ni papeževa vlada več tako prijazna poljskim prizadevam, kakor je bila dosihmal. — Zagrebški „gospodarski list“ piše, da je cena hrvaških prešičev poskočila, ker se po svetu bojé prešičev kupovati od Nemcev, pri kterih so se najprej trihine prikazale. Sploh se dokaj manj svinjskega mesá zdaj vživa zavoljo strahú te bolezni. Morebiti da to pomaga tudi goveji živini k bolji ceni.

„Zukunft“,

dunajski nemški časnik za avstrijsko-slovan-ske interese je 20. dne t. m. začel izhajati v veči obliki; naročnina mu je ostala kakor poprej po 14 gold., 7 gold., 3 gold. 50 kr., 1 gold. 30 kr. za celo leto, pol leta, četrt leta in mesec dni. — Okolščine so take, da še bolj kakor v prejšnjih časih avstrijski Slovani v glavnem mestu cesarstva našega potrebujemo časnika, kteri brani pravice naše. Da „Zukunft“ pogumno in prevdarno zastopa interese avstrijskih Slovanov, dobro znano je vsacemu, kdor ta časnik bere; zato je vreden, da ga zdatno podpirajo tudi Slovenci z naročili, da se more krepko zdržati in širiti za občni blagor avstrijskega slovanstva! Domoljubi! ki še morebiti plačujete naročnino slovanstvu sovražnih nemških listov, zabacnite jih in naročite se na list, ki se za nas poteguje. Vredništvo „Novic.“

Listnica vredništva. Pesniku J. K.: Prejeli smo Vaše pesmice; vidi se jim, da so prva poskušnja za mili materni jezik vnetega mladenča. Lepo je to! Al če tudi Horacijevih besed „nonum prematur in annum“ Vam nikakor ne vrivamo, se je vendar treba modrega njegovega vodila nekoliko držati. Delajte tedaj marljivo, kakor ste začeli, popravljajte in pilite, da spravimo zrelo delce na svetlo. — Gosp. J. O. v G: Tudičasni učitelji morajo plačati davek, toda le od trojnega zneska letnih dohodkov, za trdno postavljeni pa plačajo kolek od deseternega zneska.

Kursi na Dunaji 27. marca.

5 % metaliki 60 fl. 10 kr. Ažijo srebra 103 fl. 75 kr.
Narodno posojilo 63 fl. — kr. Cekini 4 fl. 99 kr.

Žitna cena

v Ljubljani 24. marca 1866.

Vagán (Metzen) v novem denarji: pšenice domače 3 fl. 99. — banaške 3 fl. 99. — turšice 2 fl. 50. — soršice 2 fl. 90. — rež 2 fl. 80. — ječmena 2 fl. 25. — prosa 2 fl. 35. — ajde 2 fl. 50. — oves 1 fl. 77.

Loterijske srečke:

V Gradcu } 24. marca 1866: 11. 41. 61. 86. 2.
na Dunaji } 37. 21. 74. 24. 13.

Prihodnje srečkanje v Gradcu in na Dunaji 7. aprila.

V Trstu 17. marca 1866: 1. 49. 79. 60. 82.
Prihodnje srečkanje v Trstu bo 28. marca 1865.